РІК ЗАЛОЖЕННЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J

The best advertising medium.
Rates furnished on application.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., четвер 26-го липня 1917. Ч. 87. VOL. XXV. JERSEY CITY, N. J., Thursday, July 26, 1917. No. 87.

КЕРЕНСЬКИЙ ДИКТАТОРОМ.

Німецько-австрійські війска заняли Галич і Підгайці.

Російські війска утїкають на схід. — Тернопіль і Станиславів опорожнені.

СОЮЗНІ ВІЙСКА ВЗЯЛИ БОГАТО ПОЛОНЕНИХ І ВЕЛИКУ ВОЄННУ ДОБИЧУ.

Битва в Галичині.

—о—

Німецькі війска під Терңополем.

БЕРЛІН, 23. липня. — Німецький урядовий звіт звучить:

„В околиці Двинска і по обох сторонах озера Нароч чинність артилерії стає щораз сильнійша. На полудневий захід від Двинска наступ російських війск зістав ударемнений.

„На полудне від Двинска аж до Крева неприятель переводить наступ, але без успіху і з тяжкими втратами. Вправді йому вдало ся в кількох місцях вдерти ся до першої лінії наших окопів, однак при помочи противнаступу неприятеля змушено до відвороту. Лише в двох місцях має неприятель у своїм посїданю заняті ним окопи.

„На полудне від Серета наступ наших війск перемінив ся у великі воєнні операції. Знамениті команданти і хоробрі війска осягнули скоро сподївані успіхи.

"Наші війска стоять безпосередно на горбках на захід від Тернополя. Зелізничий шлях Рогатин-Острів перетятий в кількох місцях.

„По обох сторонах Днїстра наші війска розпочали також наступ".

Битва над Серетом.

ПЕТРОГРАД, 22. липня. — Російський урядовий рапорт звучить:

„На полудневий захід від Двиньска артилерія була чинна по обох сторонах.

„В околиці Крево (в напрямі Вильни) наші війска зробили наступ на становища неприятеля і заняли частину окопів на просторі двох миль. 1.000 Німців взято в полон.

„Осягненю лїпшого успіху перешкодив брак запалу і хоробрости деяких наших полків. Треба однак піднести хоробрість наших офіцирів, яких богато згинуло при сповнюваню своїх обовязків.

„Над горішним Серетом, почавши від Залозець до Тернополя, відбував ся вчера сильний огонь карабіновий. На полудне від Березовиці Великої (коло Тернополя) артилерія неприятеля розпочала сильний огонь на нові становища наших війск.

„Між ріками Серетом, Стрипою і Золотою Липою неприятель переводить дальше наступ. Села: Настасів, Бенява, Вівсє і Славутин находять ся в руках неприятеля.

„Шефа дивізійного штабу, ґен. Ольда, який удав ся на фронт в цїли приверненя карности і ладу, жовніри вбили.

„На румуньскім фронтї в напрамі Браїли, Фокшані і Вашаргелї прийшло до перестрілки артилерії".

Російські війска дезертирують масово.

ПЕТРОГРАД, 23. липня. — Про великий заколот на галицькім боєвім фронтї подає точний образ телеґрама, яку комісар провізоричного правительства, приділений до II. російської армії, прислав до Керенського і до ради робітничих і салдатських делеґатів.

Телеґрама звучить:

„Всї видимо, що ситуація вимагає надзвичайних заряджень. Треба все зробити, щоби революцію ратувати перед катастрофою. Головний командант західного фронту і командант II. армії дали нині приказ стріляти всїх дезертирів і збігців.

„Край мусить довідати ся про правду. Поступайте немилосерно. Майте відвагу покарати тих, котрі через свою трусливість і нищать Росію і революцію.

В дальшій телеґрамі представляє комісар грозячу катастрофу отсими словами:

„Полки находять ся по найбільшій части в стані розкладу. Жовніри не слухають розказів своих командантів, слухають своїх товаришів, які їх до злого намовляють, а на погрози відповідають часто стрілами. Деякі жовніри опускають свої тсановища, не чекаючи навіть, коли неприятель зблизить ся.

„Були случаї, що розкази, аби як найскорше дати поміч загроженим війскам, були брані під розвагу на зборах та кілька годин над ними ведено дискусію. Наслїдок був такий, що поміч приходила доперва кілька годин пізнійше, як заходила потреба.

„Деякі війска покидають свої становища сейчас по перших стрілах неприятеля. На просторн богато соток верств поза боєвим фронтом машерують довгі ряди дезертирів, зоружених і без оружа; здорові і сильні мущини, які втратили всякий встид і які знають, що їм не грозить за те жадна кара. Часто лучаєть ся, що в такий спосіб дезертирують цїлі полки".

Галич і Підгайці в руках союзних війск.

БЕРЛІН, 24. липня. — Німецький урядовий звіт доносить:

„На цїлім східнім фронтї, від Балтійського аж до Чорного моря, відбувають ся завзяті битви. Німецькі війска і їх союзники відносять великі успіхи.

На півночи.

„АРМІЯ КН. ЛЕОПОЛЬДА: На полудневий захід від Двинска 6 російських дивізій переводило пять разів наступ на наші становища. Ми були на те приготовлені. По завзятій боротьбі на багнети неприятель з великими втратами мусів уступити назад. Село Крево находить ся знова в наших руках.

„На полудне від Сморґоня неприятель зробив наступ війсками, які належали до 8 дивізій. Се стверджено на підставі зізнаня полонених і на підставі убитих жовнїрів, якими є застелене побоєвище. З російських полків повертали лише останки.

У східній Галичині.

„Воєнні операції у східній Галичині розвивають ся щораз більше. Неприятель починає уступати з північних Карпат. Союзні війска посувають ся на 250 кільометровім фронтї від Серету до Карпат постійно дальше наперед.

„Наші побідні війска перейшли на полудне від Тернополя ріку Серет. Коло Теребовлї відбито масові напади російських війск.

„Союзні війска минули Підгайці і Галич та перейшли через Бистрицю.

„Добичу і числа полонених годі навіть оцїнити. Богато дивізій зголосило, що кожда з них має поверх 3.000 полонених.

„В руки союзних війск попало ся богато тяжких гармат, зелїзничих возів з поживою і пашею, амуніції, панцирних і тяговрих автомобілів та величезна скількість всякого рода предметів і воєнних матеріялів. Се вказує, з яким поспіхом відбуваєть ся відворот російських війск.

АРМІЯ АРХ. ИОСИФА: Північне крило сеї армії розпочало також наступ. Здовж цїлого фронту в Карпатах панує оживлена перестрілка гармат. По обох сторонах Бистриці відбито напади російських війск.

„В долині ріки Тротус російські і румунські війска почали наступ на широкім фронтї. Однак в жаднім місци неприятель не був всилі пійти наперед.

„АРМІЯ МАКЕНЗЕНА: Здовж ріки Путни і Серета огонь нашої артилерії ударемнив наступ російсько-румунських війск".

Російські війска опорожнили Станиславів.

ПЕТРОГРАД, 24. липня. — Вечірний урядовий рапорт доносить, що російські війска опорожнили Станиславів.

В околиці Микулинець (на полудне від Тернополя) війска неприятеля переправили ся через Серет.

Становища по обох сторонах шляху Двинск-Вильна, які російські війска були здобули, находять ся знова в руках неприятеля. Російські війска, навіть не ожидаючи нападу неприятеля, власновільно опорожнили заняті становища. Богато полків відмовило підчас битви послуху. Російські офіцири роблять надлюдські зусиля, щоби здержати відворот, але надаремно. Втрати в офіцирах великі.

В Тернополи знищено великі засоби воєнних матеріялів.

КОПЕНГАҐЕН, 24. липня. — Кореспондент з німецької головної кватири в Галичині доносить:

Великі маґазини в Тернополи стоять в огни. Знищене воєнних матеріялів зарядили військові російські власти, щоби вони не попали ся в руки неприятеля. Довгі деревлянні маґазини, які були головним складом воєнних матеріялів для цїлого галицького фронту, стоять вже від суботи в огни. Окремі відділи знищили в Тернопільщині все, що представляло яку-таку військову вартість.

Кореспондент виявляє надію, що галицькі селяни будуть старати ся недопустити до знищеня збіжа, яке сього року добре зародило.

Стратеґічне значінє здобутя Тернополя.

ЛОНДОН, 23. липня. — Місто Тернопіль було в 1916 р. підставою до великого наступу Брусїлова. Таксамо і в тім році, коли російська революційна армія розпочала дня 1. липня наступ між Бережанами а Золочевом, Тернопіль був знова підставою головних воєнних операцій.

Союзні війска, здобувши Тернопіль, є в посїданю трикутника Золочів-Бережани-Тернопіль, який вбив ся клином на 30 миль широкім фронтї 30 миль глибоко в боєву лінію.

Таке стратеґічне положенє вважають військові знавці яко ризиковне для обох сторін. Одна воююча сторона мусить потерпіти і то дуже тяжко.

Є отсї дві можливости:

1. Коли карність російської армії буде зовсїм зломана, тодї цїла російська лїнія, почавши від ріки Припети аж до Карпат, буде небезпечно загрожена. Німецькі війска мають тодї отверту дорогу на Київ і мають спромогу відтяти цїлу полудневу часть Росії, відтинаючи рівночасно російські війска на Буковині і в Румунії.

2. Коли російським командантам вдасть ся привернути і удержати карність в російській армії, тодї неприятель може легко опинити ся в критичнім положеню. Російські війска мають іменно тодї спромогу вдарити на неприятеля від півночи на фронтї Дубно-Броди і на полудни на підгірю Карпат. В сей спосіб австро-німецькі війска найшли би ся в кліщах російської армії.

В РОСІЇ.

Керенський диктатором Росії.

ПЕТРОГРАД, 23. липня. — Делеґати робітничих, салдатських і селянських рад з цїлої Росії ухвалили по цїлонічній нараді надати правительству Керенського, яке одержало назву „Правительство народної обезпеки", НЕОБМЕЖЕНУ ПОВНОВЛАСТЬ в цїли приверненя ладу на фронтї й у нутрі держави. Резолюція була принята 252 голосами проти 57.

Резолюція.

Зміст резолюції звучить:

Видячи, що державі з приводу воєнної невдачі на фронтї і з приводу анархії у нутрі держави грозить небезпека, ухвалено:

1. Що держава і революція є загрожені.

2. Що провізоричне правительство буде проголошене яко „Правительство народної обезпеки".

3. Що правительству уділяєть ся необмежену повновласть в цїли приверненя організації і карности в армії до боротьби проти ворогів публичного ладу і в цїли здійсненя проголошеної якраз правительством програми.

Склад нового російського кабінету.

ПЕТРОГРАД, 24. липня. — Керенський перепровадив реконструкцію нового провізоричного правительства.

Кабінет Керенського, подібно як давний кабінет кн. Львова, є коаліційний, але число членів кабінету є обмежене до 10. В склад нового кабінету входить 5 соціялістів і 5 з инших партій.

Соціялісти:

Керенський — президент міністрів і міністер війни.

Церетелї — міністер внутрішних справ і міністер почт і телеграфів.

Скобелев — міністер праці.

Чернов — міністер рільництва.

Пешехонов — міністер від амуніції.

Не-соціялісти:

Некрасов — заступник президента міністрів.

Терещенко—міністер заграничних справ.

Єфремов — міністер справедливости.

Николай Львов — прокуратор синода.

Ґоднев — державний контрольор.

Крім тих є ще двох директорів департаментів, однак вони не входять в склад членів кабінету.

Директорами департаментів є:

Прокопович — департамент торговлї і промислу.

Баришніков — департамент публичної помочи.

Засїданя кабінету відбувають ся в Зимовій палаті.

Політика крови і зелїза.

ПЕТРОГРАД, 24. липня. — Коли зайде потреба, то нове російське правительство, одержавши необмежену власть, буде вести політику крови і зелїза, щоби уратувати Росію.

Президент Керенський заявив:

„Надїючи ся на народні маси і армію, правительство виратує єдність Росії кровю і зелїзом, коли арґументи і розум, честь і совість показали би ся недостаточними.

„Положене на фронтї є у високій степени поважне і вимагає геройських заряджень, але я вірю, що орґанїзм держави є досить сильний, щоби його виратувати, не відтинаючи його частини."

Кадети поносять вину.

ПЕТРОГРАД, 24. липня. — Керенський, говорячи про теперішну крізу, заявив між иншим отсе:

„Перша і найважнійша задача є осягнути зєдинене властий. Уступлене кадетів з кабінету кн. Львова, що було також причиною останних заворушень, дає доказ міцности розбіжних сил і браку політичного сумлїня. Але я маю надію, що нещастє, яке ми тепер переходимо, збудить совість і почутє обовязку.

„Правительство взяло собі за задачу оборону краю перед руїною і анархією. В тім зглядї ми покладаємо наші надії на народні маси і на армію. Моє правительство виратує Росію.

„Ніхто не відважить ся, користаючи з теперішного заколоту, робити стараня в цїли приверненя старого режіму.

Поголоски про грозячу протиреволюцію вважаю за сьміщні.

„Нове правительство мусить сейчас здержати відворот армії, запобігти економічній руїні і привернути до доброго стану фінанси держави. Надїємо ся, що російський нарід забуде на свої приватні інтереси, а буде мати перед своїми очима лише інтерес краю".

Страх перед протиреволюцією.

ПЕТРОГРАД, 23. липня. — Треба здогадувати ся, що делеґати робітничих і салдатських рад побоюють ся вибуху протиреволюції, беручи на увагу деякі події, які лучать ся з останними заворушенями.

Центральний екзекутивний комітет видав відозву до всїх місцевих орґанізацій революційної демократії і війска, в якій їх візвав, щоби вони кождої хвилї гуртували ся коло робітничих і салдатських рад.

Перевезев складає вину на коаліційне правительство.

ПЕТРОГРАД, 23. липня. — Бувший міністер справедливости, Перевезев, подав в часописях яко причину свого уступленя те, що цїлу його дїяльність, яка мала на цїли не допустити до ломаня законів, параліжувало становище коаліційного правительства.

Арештоване аґітаторів.

ПЕТРОГРАД, 23. липня. — Нині арештовано поручника Дашкевича і ще другого члена екзекутивного комітету Ради робітників і салдатів. Дашкевича обжаловують, що він намовляв війска до поваленя провізоричного правительства.

Надійшли вісти про арештоване команданта балтійської фльоти, адмірала Вердевського. Він мав зрадити комітетам моряків тайну телеґраму правительства, яке домагало ся їх усуненя, а покликаня на їх місце нових.

Лінчують прихильників Ленїна.

ПЕТРОГРАД, 23. липня. — Вчера товпа зловила двох сторонників Ленїна, які з даху стріляли з машинового кріса, і убила їх на місци.

Жінки заприсягли смерть всїм сторонникам Ленїна і Німцям. Рада не сьміє вагати ся ані на хвилю і має утворити дійсне народне правительство.

Нині панує в містї спокій. Перший полк машинових крісів прибув нині несподївано до палати, зложив своє оруже і просив о помилуванє. Однак для нього нема помочи ані милосердя. Полк буде розвязаний. Инші полки, які брали також участь в заворушеню, зістали спокійно розоружені.

„Більше клопоту було з так званою „червоною сторожию" на північнім березї ріки. Вона пробувала ставити опір і прийшло до сильної виміни стрілів. В инших частях міста робітники відкинули оруже, заки прибули жовніри.

Козаки є героями хвилї. Їх посилано на місце найбільших заворушень і вони виконували прикази, не уживаючи навіть крісів. Вони потерпіли тяжкі втрати. Нападені бороли ся вони лише шаблями. Зі сотнї вертало нераз лише 20 козаків.

Видано приказ арештувати провідників „большевиків", а передівсїм Ленїна, який скриваєть ся.

(Продовжене на сторонї 3-тїй.)

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
to United States:	В Злучених Державах:
$2.50 per year	на рік $2.50
$1.25 per 6 months	на пів року $1.25
$1.00 per 4 months	на 4 місяці $1.00
to Jersey City and to foreign countries:	В місті Jersey City і за границю:
$3.25 per year	на рік $3.25
$1.75 per 6 months	на пів року $1.75
$1.00 per 3 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всї моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".
При висилаю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Montgomery.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

За всї оголошеня поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає. — Рукописий не звертаєть ся.

З біжучої хвилї.

Московське „Русское Слово" (з 27. червня б. р.) доносить в телеграмі з Києва, що **тимчасове російське правительство установило гр. Андрія Шептицького київським і галицьким униятським митрополитом з осїдком в Києві.**

Петроградський „День", часопись радикального напряму, помістив в числї з 27. мая б. р. статю М. Водовозова, в якій автор висьвітлює договір, заключений між давним царським правительством Росії і Румунією.

У своїй статї М. Водовозов присьвятив найбільше місця питаню територіяльних уступків в користь Румунії. Він каже, що царське правительство хотіло поповнити страшне насильство, відступаючи Румунії цїлу Буковину, Трансильванію, Банат і болгарські пристані Шумлю і Варну.

Щодо Буковини то Водовозов подїлив її на 11 округів. Пять північних округів, включаючи Чернівцї, числять 55% до 92% українського населеня, чотири полудневі округи мають 55% до 70% Румунів, а в двох округах Українцї і Румуни становлять однакову скількість населеня.

Водовозов звертає увагу теперішнього правительства на повисші числа.

Проступники є в народі, але проступники є також в родині. Хто помітує іменем свого народу, той вже є національний проступник, бо він встидаєть ся того імени, яке носить його рідний нарід. А хто зміняє імя своєї родини, той є родинний проступник, бо він встидаєть ся того імени, яке носили його батьки, діди, прадїди і всї його предки.

Що змінювати імя свого батька, встидати ся того імени є родинним гріхом, про се нема двох гадок. Чоловік, котрий встидаєть ся імени свого батька, вже не заслугує на пошану у других людий.

В тій справі філядельфійський Німець, А. Е. Міллєр, пише в нюйорській часописи „Сон" ось що:

Я читав, що велике число осіб німецького походженя внесло просьбу о дозвіл на занглійщене або змінене своїх імен. Нїщо инше, лише погорда може бути відповідю для таких людий. Я проваджу свій інтерес майже в найбільшім американськім місті в Злучених Державах і маю практику, що нїодин мущина, анї женщина, анї дитина, не робили менї ніяких пакостий тому, що я маю німецьке імя.

Чи генерал Гетальс вніс би таку просьбу? Чи генерал Кунц, шеф нашої воєнної колегії, буде старати ся змінити своє імя? Чи імена винахідників великої машини Ребліnга, яка збудувала перший міст на ріцї Іст, принесли їм ганьбу? Чи Чарлс Шваб буде думати про зміну свого імени? Як відніс би ся до такої просьби Карль Шурц і Франк Зігель? Нехай кождий Американець з німецьким іменем задержить своє імя і нехай приносить Америці честь.

А чи мало є таких Українців, які зміняють своє імя і прибирають собі англїйське, бо, мовляв, встидно з українським іменем жити в Америцї.

Хто зміняє національність і хто зміняє імя родини, того совість нїколи не буде спокійна. Сором перед людьми і ганьба перед самим собою все буде гризти його сумлїнє.

Длятого шануймо, любім і не встидаймось імени свого батька й імени свого народу!

Хора душа поступає зовсім таксамо, як хоре тіло; непокоїть ся і кидаєть ся на всї боки, аж вкінци знаходить хвилю втихомиреня. Остаточно задержують ся на такім роді чутя і гадки, який є найконечнїйший для її спокою.

Є люди, які за всяку цїну люблять передувати і виносити ся понад других. Їм всьо одно, чи вони будуть на блазенській помості, на шафоті або на престолі, щоби лише инші звертали на них увагу.

Універсал Української Центральної Ради.

ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ НА УКРАЇНІ І ПОЗА УКРАЇНОЮ.

Народе український! Народе селян, робітників і працюючого люду!

Волею своєю Ти поставив нас, Українську Центральну Раду, на сторожі своїх прав: вольностий українскої землї. Найкрасші Твої сили, виборні люди від сіл, від фабрик, від салдатських казарм, від всїх громад і товариств українських, вибрали нас, Українську Національну Раду, і сказали нам стояти за ті права і вольности.

Твої, Народе, виборні люди заявили свою волю так:

„Най буде Україна свобідна, не відриваючи ся від всеї Росії, не зриваючи зносин з російською державою. Най український нарід має на своїй землї право сам розпоряджати своїм житєм. Най порядок і лад на Україні дасть вибраний всенародним, рівним, безпосереднім і тайним голосованєм всенародний український сойм. Всї закони, котрі мають побудувати той лад серед нас, на Вкраїні, має видавати лише наш український сойм. А ті закони, котрі мають установляти порядок по всїй російській державі, мають бути видавані в російськім парляменті".

„Ніхто красше від нас не може знати, чого нам треба і які закони для нас є найліпші. Ніхто красше від наших селян не може знати, як розпоряджати ся своєю землею, і тому ми бажаємо, щоби після того, як по всїй Росії буде забрана на народну власність вся земля дідичівська, державна, царська, монастирська й инша, коли російські установчі збори видадуть про се закон, право розпоряджуваня нашими українськими землями і право користувати ся ними належить нам самим, нашому українському соймови".

Так сказали по всїй землї українській люди.

Сказавши так, вони вибрали зпоміж себе нас, Українську Центральну Раду, і казали нам стояти на чолї нашого народу, стояти за його права і будувати новий лад свобідної автономної України.

І ми, Українська Центральна Рада, сповнили бажанє свого народу, взяли на себе тяжкий тягар будованя нового житя і приступили до сеї великої працї.

Ми сподївали ся, що центральне російське правительство простягне до нас в тій роботі свою руку, що в згоді з ним ми, Українська Центральна Рада, потрафимо дати устрій нашій землї. Але тимчасове російське правительство відкинуло всї наші домаганя, відтрутило простягнену руку українського народу. Ми післали до Петрограду своїх делєгатів, щоби вони представили російському тимчасовому правительству наші домаганя, а головнїйші наші домаганя були такі:

1. Щоби російське правительство публичним осібним актом заявило, що воно не стоїть проти національної свободи України, проти права нашого народу на автономію.

2. Щоби центральне російське правительство у всїх справах, відносячих ся до України, мало при собі нашого комісаря для українських справ.

3. Щоби місцева власть на Україні була обєднана одним представителем від центрального російського правительства, т. є. вибраним нами комісарем на Вкраїні.

4. Щоби певна часть гроший, котру збираєть ся до державної каси від нашого народу, була віддана нам, представителям того народу, на його національно-культурні цїли.

Всї ті наші домаганя центральне російське правительство відкинуло. Воно не хотїло сказати, чи воно признає нашому народови право на автономію, право самому розпоряджати своїм житєм. Воно відмовило нам відповіди та відослало нас до будучих всеросійських установчих зборів.

Центральне російське правительство не хотїло мати при собі нашого комісаря, не хотїло разом з нами будувати новий лад. Таксамо не хотїло признати комісаря для всеї України, щоби ми могли разом з ними вести наш край до нового порядку.

І гроші, які збираєть ся з нашої землї, воно не схотїло звернути на потреби нашої школи, просьвіти і організації.

І тепер, Народе український, нас примусили творити свою долю. Ми не можемо допустити наш край до безпорядку й упадку.

Коли тимчасове російське правительство не може вести порядку у нас і стати з нами до більшої працї, то ми самі, як воно не хоче приступити до нас, повинні взяти її на себе. Се наш обовязок перед нашим краєм і перед тими народами, що жиють на нашій землї.

І тому ми, Українська Центральна Рада, видаємо отсей універсал до всього народу і заявляємо, що від нинї будемо творити наше житє.

Тому най кождий член нашої нації, кождий горожанин села або міста, знає від нинї, що настав час великої роботи.

Від сього часу кожде село, кожда волость, кожда управа, повітова чи земська, котрі стоять за інтереси українського народу, повинні мати найтїснїйші організаційні зносини з Центральною Радою.

Там, де з якихнебудь причин адміністраційна власть опинила ся в руках людий, ворожих українству, приходить ся нашим горожанам приступити до широкої і впертої організації і освідомленя народу і після того вибрати наново адміністрацію.

По містах в тих місцевостях, де українське населенє жиє вкупі з иншими національностями, припоручаємо нашим горожанам безпроволочно увійти в контакт і згоду з демократіями тих народів і вкупі з ними приступити до підготованя нового, правильного житя.

Центральна Рада висловлює надію, що народи не-українські, котрі жиють на нашій землї, також будуть дбати за порядок і спокій в нашім краю і в отсей тяжкий час загально-державного перестрою дружно з нами приступлять до роботи над організацією автономії України.

А коли ми зробимо ту підготовлюючу організаційну роботу, то ми скличемо представителів від всїх народів української землї і виробимо для неї закони — ті закони, той весь устрій, котрий і ми підготовляємо для всеросійських установчих зборів. Збори мають затвердити їх яко свій закон.

Український Народе! Перед Твоїм виборчим органом — Українською Центральною Радою — стоїть велика, висока стїна, котру вона мусить знести. Щоби вивести свій нарід на шлях свободи, треба сил. Для того треба сильних, сьмілих рук, треба великої працї, а для успішности сеї роботи треба передовсїм великих средств (гроший). В сей час український нарід віддав всї свої средства у всеросійську центральну касу. А сам не мав, та й тепер не має від неї того, що повинен за те мати.

І тому ми, Українська Центральна Рада, взиваємо всї зорганізованих горожан сїл і міст і всї українські громадянські управи й інституції від 1. липня наложити на населенє осібний податок на рідну справу і точно, безпроволочно і правильно пересилати її до каси Центральної Української Ради.

Український Народе! В твоїх руках Твоя доля. В сю трудну хвилю всеросійського перестрою і перемін докажи своїм однодушним і державним умом, що Ти, нарід хлїборобів, можеш гордо і достойно стати в ряд з кождим зорганізованим державним ладом, як рівний з рівними.

Видано в Києві, дня 10. червня 1917 року.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІЙСКОВИЙ ЗЇЗД.

Київ, 25. червня. — На послїднім засїданю всеукраїнського війскового зїзду розбирано питане організації постійного війскового ґенерального комітету.

В склад комітету входить 40 членів. Комітет від себе вибирає представителів до ґенерального штабу при асентируньку, при фльоті, штабах на фронті і т. д.

Комітет має ряд відділів: аґітаційно-просьвітний, мобілізаційний з відділом воєнних інформацій (головна його цїль: демобілізація армії), відділ інспекторський (його задача: покликуванє новобранців-Українців, переношенє їх до українських відділів), відділ будівничий і т. д.

Рада українських салдатських депутатів.

Далї розважали питане організації постійної ради українських салдатських депутатів, котра буде центральним органом українського війска.

Ідею сотвореня такої ради піддержує **проф. Грушевський**, котрий вказує на те, що сей орган увійде в склад центральної ради, куди входять делєгати від рад селянських депутатів.

Оба сї питаня зїзд полагодив прихильно.

Українцї-новобранцї.

Дальше зїзд приняв отсю резолюцію про українських новобранців:

„З огляду на те, що після знесеня царату нема жадної основи для екстериторіяльности війска, що насильне перекидуванє мілїонів людий по Росії спиняє транспорт і спричинює великі видатки, що передовсїм для нас, Українців, особливо шкідливе розбите сил тепер, коли треба вести демократичну роботу по селах і приготовляти ся до установчих зборів, зїзд постановив, щоби з усїх новобранців-резервістів і других, що будуть покликані до війска з України, доповнити виключно місцеві резервові і дїйсні відділи армії та чорноморської фльоти".

Далї розбирано питанє українізації шкільництва.

В тій справі принято резолюцію:

„Всю справу шкільництва на Україні поручаєть ся Українській Центральній Радї.

Універсал.

Пізно вечером на трибунї появляєть ся **Винниченко** і говорить:

„Я приношу вам радісну вістку. Нинї Комітет Української Центральної Ради виготовив універсал.

Далї Винниченко приступає до відчитуваня тексту універсалу, котрий має положити перший камінь для здійсненя автономії України.

Коли читанє універсалу скінчило ся, всї учасники зїзду повстали зі своїх місць і саля наповнила ся окликами:

„Слава Центральній Радї! Слава Відродженому Українському Народови!"

Забирає слово член ґенерального війскового комітету, **Петлюра**, і говорить:

„Ми переживаємо історичний момент, великий, відвічальний. В імя спасеня всеї Росії і спасеня України Центральна Рада рішаєть ся взяти на свої плечі тяжкий тягар. Зроблено все, щоби центральне правительство вдоволило наші бажаня, але воно остало глухим і не потрафило стануть на висоті хвилї. За той великий державний розум, котрий проявила Центральна Рада, видаючи універсал, позвольте в нашім імени кликнули: „Слава Українській Центральній Радї!"

Забирає слово **Винниченко**.

„Сей запал, — говорить він — з яким ви стрінули універсал, дає певність у наші сили. Ви відси розїдете ся по всїй земли, по всїх українських селах, всюди і всїм розкажете, що ми тут робили. Разом з тими, що уважають себе Українцями, ви злучите ся в Центральній Радї. Надїємо ся, що ви оправдаєте покладані на вас надії".

— Оправдаємо! Оправдаємо! — роздають ся енергічні голоси.

Замкнене зїзду.

Далї старий бандурист дуже цїкаво виконав декотрі українські революційні піснї.

Петлюра, проголосивши честь вскресшому українському народови, предкладає почтити память поета України, Шевченка, що ґеніяльно висловив думки і стремлїня українського народу.

Всї опускають ся на колїна.

З одним з членів президії приключаєть ся від зворушеня припадок. Його виносять.

Після „Заповіту" з великим запалом відспівано **„Вже воскресла Україна"**.

Зїзд замкнено.

Після сього часть членів зїзду з українськими прапорами і портретами Шевченка о 3-тій годині пополудни підійшла до будови міської ради і там устроїла манїфестацію.

(„Русское Слово", з 26. червня).

Пращальне засїданє.

Київ, 25. червня. — Нинї, о годині 5-тій пополудни, відбуло ся в народнім домі торжественне пращальне засїданє всеукраїнського війскового зїзду.

Предсїдатель **Гаврилюк** заявив: „Тепер відбудеть ся торжественне читанє універсалу, яко офіціяльного документу, котрого цїль — завести спокій".

На трибуну входить **проф. Грушевський** для особистої заяви. Він говорить, що поздоровляючи, часами дістає богато привітів яко „батько українського народу". Не маючи можности відповісти всїм, Грушевський просить своїх „синів", членів зїзду, передати українському народови, що „старий батько" Грушевський все і всюди духом зі своїм народом і його армією.

(Оклики: „Слава!")

Член ґенерального комітету **Петлюра** вказує на те, що почало ся відродженє неньки-України. Треба ще сильнїйше обєднати ся, щоби видержати удари, котрі сиплють ся і ще будуть сипати ся на Україну, коли Росія дізнаєть ся про „наш сьмілийий крок".

Потім він читає торжественно текст універсалу. Всї стоять.

Після сього **учасникам зїзду роздали** текст універсалу.

Потім на трибуну виходить знова проф. Грушевський.

Предсїдатель Гаврилюк, звертаючи ся до зборів, говорить:

„Перед вами ваш уряд, голова вашого правительства. Встаньте!"

Всї встають.

Професор Грушевський в імени Української Центральної Ради заявляє:

„Український нарід сказав своє слово. Від нинї ми самі будемо робити своє житє. Слово сказано. Воно не може остати ся пустим звуком. **В тім Рада жде помочи від зорушеної сили!"**

Виходить знова Петлюра і заявляє: „Оголошений універсал — се наш приказ, наш закон, котрому ніхто не може противити ся. Даймо слово, що виповнимо його сьвято!"

Оклики: „Даємо слово!" „Кленемо ся!"

Петлюра викликує:

„Слава Українській Землї!"

Довгі голосні оплески і оклики: „Слава!"

Потім збори замкнено.

Члени Центральної Ради і члени війскового ґенерального комітету виходять на площу перед народним домом.

Проголошене універзалу.

Київ, 25. червня. — Вечером на Софійській площі відбуло ся торжество проголошеня народови універзалу.

На площі уставив ся український полк. Заявили ся члени Ради.

Почали молитву по українськи.

Салдати-Українцї зібрали ся в Софійськім і Михайлівськім соборі і вдарили в дзвони. Відправа скінчила ся проголошенєм „многих літ" тимчасовому українському правительству, війскови і народови.

Оклики: „Слава!" В ріжних точках площі відбувало ся читанє універсалу.

Потім виступали з промовами проф. **Грушевський, Петлюра й инші Українцї.**

Після сього стали розходити ся. Всюди відбували ся принагідні уличні збори, на котрих вели ся пристрасні дискусиї за універсал.

Інструкція для делєгатів зїзду.

Київ, 26. червня. — Відїзджаючим делєгатам війскового українського зїзду роздано інструкції такого змісту:

„Скликати волосні, а коли не можна, то хоч сїльські збори і у відповідній промові пояснити: що таке Україна, український нарід, автономія України, земельне питанє; що таке Українська Центральна Рада; з кого вона складаєть ся. Повідомити про відбувший ся ряд зїздів, про постанови зїздів, про делєгації до Петрограду; прочитати універсал, розяснити, що податок на народні цїли треба накладати на себе самим.

„Се не державний податок, але національний. Називаєть ся він „податок на рідну справу" — для того, щоби добути автономію України і землю для свого народу. Висота податку: по 10 копійок від десятини на ½ року, т. зн. до січня 1918 року. Збирати податок має волосний комітет. Гроші мають сейчас бути висланї до Центральної Ради".

(„Русское Слово", з 27. червня).

Противники українських домагань.

Київ, 25. червня. — Для протидїланя українській депутації, що їздила від Української Центральної Ради до Петрограду, виїхала вчера до Петрограду протиукраїнська делєгація, в котрої склад входять отсї особи: від товариства „Русь" — Воблий і Завадський, від „юго-руссов" — Гриденко і Щеблов, від російського торговельно-промислового товариства — Котляров.

Катеринобург, 23. червня. — Одна з рот місцевого гарнізону рішучо відмовила ся від того, щоби входячих у її склад Українців зачислено в осібні українські роти.

Салдати-Українцї заявили, що вони бажають обучувати ся воєнної справи разом з Великоросами.

„Разом і на позиції поїдемо!" — заявили Українцї.

Царицин, 25. червня. — На зборах гарнізону розбирано питанє про виділене гарнізону Українців в осібні полки.

Всї бесїдники, які виступали в тій справі, висказували ся проти дробленя робітничої армії.

При голосованю питане про національні полки відкинено більшостю проти 28 голосів за ним.

(Катеринобург — се місто в горах Уральських — далеко від української території. Царицин — се московське місто над Волгою, серед московської національної території. Що гарнізони по таких містах заявляють ся проти осібних українських відділів, сьому й дивувати ся нема що. Колиж московська ґазета потрафила назбирати лише два такі случаї, то нам лише прийдеть ся дивувати ся, що їх так мало... Притім замітне й те, що салдати, які не хотїли йти до осібних полків українських, заявили себе виразно Українцями, а не „малороссами", чи як).

(Продовжене на сторонї 3-тій).

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Запорожська Січ і Український Хор в Ню Йорку устроюють

В НЕДІЛЮ, 29 ЛИПНЯ 1917

о годині 12-тій в полудне в BELVEDERE PARK N. Beach, L. I.

ВЕЛИКИЙ ПІКНІК

Кару брати: [illegible] car on Delancey Street, [illegible] College point car [illegible] 59th St.

Згадані Товариства дають [на]году Українцям з Ню Йорку і околиці взяти участь в спільній забаві.

ТІКЕТ 25 ЦЕНТІВ.

ЕЛМАЙРА ГАЙТС, Н. Й.

В неділю, дня 5. серпня б. р., [illegible] пополудни відбудеть ся

ВЕЛИКЕ УКРАЇНСЬКЕ ВІЧЕ

в Public School в Elmira Heights, N.Y.

[illegible] становище мають зайняти [illegible] України супроти подій, які [illegible] в теперішним часї на на[шій] [illegible] і в який спосіб ми [illegible] в поміч нашим братям, [illegible] за визволенє своєї, нам [illegible] вітчини.

[illegible] складати ся з промов до[illegible] українських і американ[illegible] [illegible] нарокем на сю нагоду [illegible] великого хору, з декля[мацій] [illegible] музикальних репродукцій вель[illegible]

[illegible] Українців без ріжни[ці] [illegible] з всїх околичних місце[востей] [illegible] Сейр, Па., Корнінг, Н. Й., [illegible] Н. Й., Бінгемптон, Н. Й., Горнел, [illegible] околичних Славян [illegible] участь в тім великім на[illegible]

[illegible] похід з бандою і прапо[рами] [illegible] улицями міста.

ЗА КОМІТЕТ: 82-90

[illegible] Іванишин, Василь Білозор, Данько [illegible], Василь Красічинський, о. П. Середа.

ЕМБРІДЖ, ПА. І ОКОЛИЦЯ!

Братство св. Арх. Михаїла в Емрбрідж Па. устроює

ВЕЛИКИЙ ПІКНІК

в неділю, дня 29. липня 1917 р. на фармі у п. Михайла Матуха на Файровкс, Па.

Початок о годині 1-шій пополудни.

Музика першорядна.

[В]СТУП ВІД РОДИНИ 25 ЦНТ.

[Дорогі] Брати і Сестри! Уладжуючи сей [illegible] всїм Братам і [Сестрам] нашої парохії бачитись враз з ро[диною] [illegible] знакомими та спільно і свобід[но] [illegible] і розривати ся по тяжкій [праці] а що найважнїйше, віддихнути [свіжим] воздухом. Також просимо до у[части] Бр. св. Ап. Петра і Павла, від. 83 [illegible], Па. і усїх чесних [illegible] місцевости, як і з Канамс, Па, [illegible] доход з того пікніку при[illegible] на церков, тож спішіть громадно [illegible] 86-87

[За] добру забаву ручить — КОМІТЕТ.

[illegible] де та фарма, то нехай [illegible] моста на Файровкс, [illegible] комітетових буде показувати [illegible]. При вступі кождий дістане сино[illegible] [illegible] що заплатив [illegible] свою відзначку [illegible] тікет, [illegible] хотів заплатити за [illegible]

ПОЗІР! РОДИМЦІ! ПОЗІР!

Українське поступове робітниче товариство „Січ" в Ню Йорку устроює

ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

в суботу, дня 28. липня 1917 р. в PROGRESS CASINO HALL, 28-30 Avenue A, New York City.

Початок о годині 7.30 вечером. Гарна музика тов. І. СЬЛЬОНЗАКА.

ВСТУП 25 ЦЕНТІВ.

Товариші! Товаришки! Робітники!

[illegible] буденнїй праці потреба нам [illegible] хвильку розвеселитись і [illegible]. Кождий, що прибуде до нас [illegible] певно вдоволений. Тому не [illegible] приходїть на сей бал.

[За] добру забаву ручить 86-87

Комітет У. П. Р. Тов. „Січ".

[П]ОЗІР! УКРАЇНЦІ В СТЕЙПЛТОН! ПОЗІР!

Бр. св. Арх. Михаїла, від. 211 У. Н. Союза в Стейплтон, Н. Й., устроює

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

в неділю, дня 29. липня 1917 р. в LABOR LYCEUM HALL, [illegible] Roff St., Stapleton, S. I., N. Y.

Початок о годині 2-ій пополудни.

ТІКЕТ 25 ЦЕНТІВ.

На сей баль запрошуємо усїх Україн[ців] і Українок з Стейплтон і з околиці. На сїм балі будуть грати першорядні музиканти. 86-87

На сїм балі можете довільно забави[ти] ся. Хто би хотів приступити до на[шого] Братства, то зістане принятий без [illegible] вступного, а до У. Н. Союза пі[сля] [illegible] статута. Прийдїть громадно [на] сю забаву, а не пожалуєте. За добру [за]баву і чесну обслугу ручить

КОМІТЕТ.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІЙСКОВИЙ ЗЇЗД.

(Продовжене зі сторони 2-гої).

Голоси преси про універзал Української Центральної Ради.

Чорносотенний „Кievлянинъ" пише:

„Манїфест Української Ради був би сьмішний, як би не був так сумний".

Газета висказує думку, що рада стремить до сотвореня подвійної власти:

„Ошоломлені люди кидають ся до Петрограду з плачем: зі страшаками на тимчасове правительство. Сього й треба Раді. Вона дібеть ся свого, вирве, що бажає: власть і гроші — і тоді пічне „українізувати" український нарід і тероризувати неукраїнські народи".

Далї завзиває, щоби не уступити Українцям, бо як уступить ся Українцям, то треба уступити другим народам.

Притім можна завважати один поступ у „Кієвлянина": Він вже „навчив ся", що є Україна, Українці, український нарід. (Американські чорносотенці твердші: ще не навчили ся).

Трохи инакше відносить ся до універзалу „Кіевская Мысль": Вона не радить уменьшати його значінє, хоч сама противить ся його змістови. Закид її такий, що, мовляв, Рада своїм універзалом робить себе властию і відтепер весь нарід на Україні буде поділений на дві части, з котрих кожда буде підлягати иншому правительству — після своєї волі. З того вона обавляєть ся ся шкоди для російської революції, а передвсїм через наближаючі ся трудности в справах: війсковій, збіжевій і податковій.

Московське „Русское Слово" наперед підчеркує з радостию заяву універзалу про те, що Україна хоче бути свобідною, не відриваючи ся від Росії. Воно й нічого не має проти того, щоби Українська Центральна Рада вже тепер робила начерки будучої автономії, лише звертає увагу раз на те, що слово „автономія" само собою ще нічого не означає, а по друге справа ширини української автономії має бути полагоджена всеросійськими установчими зборами.

На уступ про делегації від Центральної Ради до тимчасового правительства заявляє „Русское Слово", що Рада повинна була звернути ся в тій справі до цілого „русского народа", бо тимчасове правительство не має права рішати тих справ, які Рада хотіла, аби воно рішало. Се питанє, яке можуть рішити лише установчі збори. Коли би правительство було рішило українську справу, то тим способом воно було би відобрало російському народови право рішати про сю справу.

Коли Українці хочуть належати до Росії, а при тім рішати самі свою долю, то тим вони відмовляють другим рішати сю справу, яка є „всеросійською", отже відмовляють другим права, якого для себе домагають ся. В сїм „Русское Слово" добачує противорічність.

„Русское Слово" нічого не мало би проти приготовлюваня Радою установчих зборів, але висловлюєть ся отверто проти того, щоби Рада робила себе урядом. Се на думку газети — самозванство (дарма, що в такім самозванстві являєть ся само тимчасове правительство!).

Наконець „Русское Слово" добачує в універзалі небезпеку повстаня неспокоїв, які може викликати передвсїм його наказ оподаткованя.

Український соціял-демократичний орган, „Робітнича Газета", вказує, що

„Універзал — се клич, кинений українським масам. Дружно і обєднано повинен український нарід взяти ся за велику справу самостійного сотвореня основ автономії України. Самостійно і за власним почином, не тратячи притім звязи з демократією і з другими національностями, має нарід взяти ся за роботу коло основаня вільної України.

„Ми віримо, — кінчить газета — що за короткий час нам судила ся велика радість, велике щастє бачити завершеною ту справу, за котру бороло ся і погибало стільки найкрасших синів нашого народу — діло будови вільної, автономної України".

Українська газета „Нова Рада" пише, що

„Універзал — се зворотна точка в розвою сучасного українства. Пораз перший Центральна Рада виложила свої пляни, котрі вона хоче перевести в житє. Пораз перший Рада заговорила, як виборний орган, тоном власти, котрий жадає послуху, дисципліни і солідарної праці для органїзації всього житя на Україні без перешкоди. Відповідь правительства на домаганя Українців лише прискорила проголошенє рішучого слова".

Далї часопись признає, що Центральна Рада не має офіціяльної власти, що її все значінє опираєть ся на моральній повазї.

„Можна припустити, — пише „Нова Рада" — що ворожі українству люди знов вдарять на трівогу і побачать резорганізацію, спробу революції і другі страхи. Але ми не зійдемо з вибраної дороги і не дамо себе звести ані своїм ані чужим повінїстам. Україна заплатила високу ціну за своє воскресенє не на те, щоби порішити сею або иншою дорогою знов положити ся до гробу".

Кріза в Росії.

ВАШІНГТОН, 23. липня. — Тутешне російське посольство признає, що кріза в Росії є дуже поважна і становить велику небезпеку як на боєвім фронті так і у нутрі держави.

Російське посольство приписує всю причину агітації большевиків, над якими обняв провід Ленін. Ся партія є за безпроволочним заключенєм мира на всіх фронтах, але вона не годить ся на заключенє окремого мира.

Правдоподібно Німці були приготовані на наступ російських війск. Тому вони не лише згромадили богато тяжкої артилерії в околиці Калуша, але також післали на боєвий фронт коло Вильни пять найлїпших дивізій кінноти угорських гузарів.

Положенє є критичнє. Доля Росії спочиває тепер в руках Керенського. Його задача є надлюдська. Його обовязком є здержати розбиту і в неладі уступаючу російську армію, а рівночасно здержати німецькі війска, які, переломивши боєву лінію, посувають ся скоро наперед.

ВОЄННІ ВІСТИ.

(Продовженє зі сторони 1-шої).

Ленін і Троцький добровільно зголосили ся.

ЛОНДОН, 23. липня. — З Петрограду доносять, що провідники „большевиків", **Ленін і Троцький**, заявили, що є готові станути перед слідчою комісією правительства.

Кронштад відтятий.

ПЕТРОГРАД, 23. липня. — **Пристань і кріпость Кронштад, осідок ворохобників, є тепер від сьвіта зовсїм відтятий.**

Розоруженє робітників.

ПЕТРОГРАД, 23. липня. — **Розоружуванє робітників і так званої „червоної сторожі" відбуваєть ся правильно дальше. Доси відобрано поверх 1.200 карабінів і кілька машинових крісів.**

Найбільше оружа походило з Петропавловської кріпости, де якраз надійшли були транспорти амуніції і оружа з Америки. Богато возів з амуніцією задержано над берегом Неви. Війскові власти нічого не знали про сї транспорти. Фірманів увязнено, а вози з амуніцією і оружем відставлено до арсеналу.

Битва перед народною палатою.

ПЕТРОГРАД, 23. липня. — З автомобіля, в якім сиділо трох війсково убраних мущин, впали стріли на офіцирів і жовнїрів, які стояли громадно на сходах перед народною палатою. Двох жовнїрів зістало ранених. Тоді варта, зложена з 150 жовнїрів, дала огонь до осіб, сидячих в автомобілю, і перешкодила їх утечі. Посїм товпа кинула ся на них і убила їх на місци. Загалом було 15 ранених, між тими кількох тяжко.

Взагалї заворушеня проявляють ся тепер лише у малих, відокремлених демонстраціях. Останнє більше заворушенє мало місце в суботу недалеко біржевого будинку, де анархісти почали стріляти з машинових крісів на новоприбувші війска.

В Петроградї привернено вже лад.

ЛОНДОН, 23. липня. — Вісти з Петрограду доносять, що заворушеня в Петроградї можна вважати вже за покінчені. **Непослушні полки зістали розоружені і розвязані.**

Трафляєть ся, що часом падуть ще з вікон стріли, але, загалом беручи, лад вже привернений. Правительство дало приказ всїх підозрілих арештувати і видало дуже острі зарядженя, щоби здержати всяку дальшу злочинну агітацію.

Увязнений цар і міністри переживали страшні хвилї.

ПЕТРОГРАД, 23. липня. — **Бувші російські міністри, які з вибухом революції зістали увязнені і посаджені в Петропавловській кріпости, переживали в останнім тижни страшні хвилї.**

Кріпость находила ся в руках радикальних „большевиків" і кронштадських моряків. Вони мали намір перевезти увязнених міністрів сейчас до Кронштаду.

Коли льояльні війска окружили кріпость, бувший президент кабінету, Штірмер, з великого зворушеня зімлів. Жінка бувшого міністра війни, Сухомлінова, мала просити вартівників, щоби вони дали їй якісь средства, аби вона могла поповнити самовбийство. Зусиля, щоби увязнених перевезти до Кронштаду, варта ударемнила. Скора здача ворохобників перешкодили їх пляннови.

Так само цар і його родина були дуже занепокоєні доривочними вістями, які надходили з міста до палати в Царськім Селї. Цар просив, щоби йому позволено розмовити ся з представниками робітничої і салдатської ради, але його просьбі відмовлено. Таксамо відмовлено просьбі царя щодо перенесеня його і його родини в инше місце. Цареви дано лише запевнене, що гаризон буде його стерегти.

Заворушеня в Нижнім Новгородї.

ПЕТРОГРАД, 23. липня. — Телеграми з Нижного Новгорода доносять, що там дня 17. липня заряджено було розвязати один полк піхоти з приводу непослуху. **Полк не послухав візваня, збунтував ся і до дня 20. липня мав у своїх руках контролю над цілим містом.**

Для усмиреня бунту вислано з Москви кадетів, які зоружені в револьвери зводили боротьбу з бунтівниками. По обох сторонах були жертви. Після останних донесень непослушні салдати піддали ся.

Вселенський собор в Москві.

ПЕТРОГРАД, 23. липня. — **Дня 28. серпня, на Успенїє, відбудеть ся в Москві вселенський собор російської грецько-православної церкви.**

Се буде перший вселенський собор російської православної церкви від часів царя Петра Великого, який зніс був патріярхат і підчинив церкву під контролю автократії.

Люди, які бажають переведеня реформи в православній церкві, з великою нетерпеливостию ожидають заповідженого собору. В соборі візьме участь поверх 200 церковних достойників.

Підчас революції в 1905 р. тодішний міністер Вітте зробив був предложенє церкві, щоби вона скликала собор, однак поставив условє, що церкви мають віддати державі свої величезні маєтки, золото і дороге камінє.

Нинї проголошено два важні документи. Перший — се поклик синода в справі скликаня собору і переведеня вибору представників, і другий, — горяча відозва, підписана достойниками церкви. У відозві є представлене живими красками велике пониженє церкви, яке вона мусїла терпіти через 200 лїт, що довело до занепаду віри і до скріпленя ворожнечі против церкви.

ВАЖНЕ ДЛЯ МІСЦЕВИХ УРЯДНИКІВ У. Н. СОЮЗА.

Отсим повідомляєть ся всїх місцевих урядників і органїзаторів У. Н. Союза, що згідно з ухвалою головного екзекутивного комітету, з 10. липня с. р., до У. Н. Союза будеть ся дальше приймати нових членів за половину вступного в місяцях: липни, серпни і вересни 1917 р. З сеї ухвали повинні користати як місцеві урядники У. Н. Союза так і ті, котрі мають намір приступити до У. Н. Союза.

По всї інформації в справі У. Н. Союза треба писати до головної канцелярії У. Н. Союза на адресу:

Ukrainian National Association,
P. O. Box 76, Jersey City, N. J.

За головний уряд У. Н. С.
Д. Капітула, гол. предс.;
М. Угорчак, гол. рек. секр.

ЧОМУ ВСЇ УКРАЇНЦЇ ПОВИННІ НАЛЕЖАТИ ДО У. Н. СОЮЗА?

1. Бо та органїзація має таке імя, якого цїлий наш загал бажає.

2. Бо се найлїпша органїзація в цїлій Америцї.

3. Бо та органїзація відповідає всїм законним вимогам Америки і дає найлїпшу запоруку своїм членам.

4. Бо кромі запомоги стараєть ся підтримувати українську ідею тут на чужинї.

5. Бо як би всї Українцї належали до У. Н. Союза, то могли би зробити далеко більше для української справи, бо в лучности сила!

Дмитро Дрозд,
писар 379 відділу У. Н. Союза.

ВАЖНЕ ДЛЯ УКРАЇНЦЇВ У НЮ ЙОРКУ.

Заходом нюйорської Січи відбудеть ся нинї, дня 26. с. м., в галї під числом 134 Іст 7-ма улиця, о 9-тій годині вечером, реферат п. В. Білинського на тему „Революція на Україні". Просить ся всїх цїкавих.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Поклик до всїх Братств і Товариств.

Бр. св. Георгія запрошує всїх урядників всїх Братств і Товариств, котрі принaлежать до У. Н. Союза, в дуже важній справі. Просить ся о конечну присутність кождого урядника на день 28. липня, то є в суботу, о годині 7.30 вечер точно. Просить ся прийти до галї **У. А. Горожан** конечно, бо дуже важна справа. — За уряд Бр. св. Георгія, Николай Волос, секретар.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Справа побору чужинців до армії.

Президент Вілсон мав нараду з урядуючим державним секретарем Полком і секретарем війни Бейкером в справі побору чужинців до армії Злучених Держав. Рішено, що Японців, Сербів та Італійців не можна буде брати до війска проти їх волі. Чужинці з держав аліянтів, які мають перші папери, можуть бути покликані до американської армії.

Раджено також над справою, що робити з чужинцями, які не хочуть служити при війску: чи їх силою потягнути до армії чи депортувати до їх країв. Президент прийшов однак до заключеня, що депортоване чужинців спричинило би руїну цілого краю. Ся справа ще остаточно не рішена.

Шін Фейнери просять президента о поміч.

Ірляндські Шін Фейнери вислали на руки президента Вілсона два листи, в яких просять його о поміч в боротьбі ірляндського народу за цілковиту независимість від Англії.

Вартість американського доляра на швайцарській біржі упадає.

Американський долар, який до виповідження війни Німеччин зі сторони Злучених Держав мав у Швайцарії вартість 5.12 франків, упав тепер на 4 франки 46 сентімів.

100 рублів, які до часу війни мали у Швайцарії вартість 266 франків, мають нині вартість 99 франків. Вартість німецьких марок упала більше ніж о половину. 100 австрійських корон мають вартість 39 франків 80 сентімів.

Вартість карбованця значно упала.

На нюйорській біржі вартість карбованця (російського рубля) упала до 21 долярів і 5 центів за 100 карбованців.

Позичка для Росії і Франції.

Правительство ухвалило нову позичку для Росії в сумі 75,000.000 долярів і для Франції в сумі 60,000.000 долярів. Загальна сума випозичених аліянтам гроший виносить 1.523,000.000.

Машиністи в правительственій друкарни вийшли на страйк.

20 машиністів правительственої друкарні вийшли були на страйк, але небавом знова повернули. Причиною страйку була одна женщина, яку форман друкарні приняв до праці при машині. Коли форман довідав ся про причину страйку, зараз забрав женщину від машини, а робітники повернули назад до своєї роботи.

Не реґістрували ся, бо сиділи в арешті.

В Бронкс (одна з дільниць Ню Йорку), заарештовано трох мущин, закидаючи їм неспонене горожанського обовязку. Всі три не реґістрували ся. На запит: чому? — відповіли, що 5. червня (саме в день реґістрації) вони сиділи в арешті. Суд має рішити, чия туг вина.

47-цалевий мущина покликаний до війска.

Елізабет, Н. Дж., здобуде собі рекорд, бо дає до американської армії жовніра, який важить 54 фунти і є високий на 47 цалів. Є ним 23-літний Корнель Філіпс.

„Спав" через тря роки.

В Сінсінаті, О., викрито одного чоловіка, який не знав, що від серпня 1914 року шаліє сьвітова війна. На нещасте не є ним американський уродженець, але чужинець. Він прийшов до бюра поліційного шефа і приніс зі собою старий револьвер, а передаючи його в руки шефового секретаря, сказав:

— Я чув, що буду заарештований, коли не віддам оружа.

— Се правда, — сказав секретар — але ви дістанете свій револьвер назад, коли скінчить ся війна.

— Яка війна? — спитав чужинець.

Коли йому оповіли про війну, він, опускаючи бюро, сказав, що перший раз довідав ся про війну.

Назвав Американця „американською собакою".

Чарлс Гутер, маляр-декоратор з Ню Йорку, посваривши ся в поїзді до Ойстер Бей, Л. Ай., з Джорджом Гілтоном, назвав його „американською собакою", за що заплатив в суді 10 долярів кари. Гутер є Німець з уродженя.

КАНАДІЙСЬКІ ВІСТИ.

Українські вишивки на виставі в Едмонтоні.

На виставі в Едмонтоні, Альберта, були репрезентовані українські ручні вироби — вишивки, гафтованя і прочі ручні женські роботи, виготовлені і дані на виставу українським жіноцтвом з Едмонтону.

Сі роботи здобули собі признане, як від глядачів так і від критиків, а преса пише, що вартало би виставити ся тісами роботи від Українців і виставляти їх по виставах східної Канади.

Се отворило би очи многим і вказало би на талан українського народу.

Цигани забирають ся з Канади.

Кількох циганів, які недавно приїхали до Канади до місцевости Морден, Ман., явили ся перед судом у Вінніпегу, бо еміграційні власти узнали їх непожаданими горожанами Канади. Суд сказав їм тесаме.

Цигани вертають назад до стейту Монтана, в Злучених Державах.

Хочуть карати за незнане англійської мови.

Один судия у Вінніпегу радить, аби молодих чужинців, які вже є довший час в Канаді, а не знають англійської мови, карати арештом за неуцтво. Сказав він се тоді, як перед судом станудо кілька молодих чужинців, які не знали по англійськи.

ЗАГАЛЬНІ ВІСТИ.

Виміна політичних засланців між Австрією і Німеччиною а Росією.

За посередництвом Червоного Хреста російське правительство робить заходи, щоби виміняти всіх російських політичних закладників, які перебувають в Австрії і Німеччині, за австрійських і німецьких, які перебувають в Росії.

Австралія супроти I. W. W.

Австралійська палата послів приняла проект, який забороняє в Австралії організувати товариства Промислових Робітників Сьвіта.

Конґрес в Барцельоні відложений.

Заповіджений до Барцельони конґрес каталицьких послів еспанського парламенту відложено на особисту просьбу ґубернатора Катальонії.

Поляки творять армію в Німеччині.

З Копенгаґен доносять, що тимчасова державна рада Польщі видала манїфест, в якім взиває населене Польщі орґанізувати ся радше в полки під командою німецького ґенерала Безелера ніж формувати независиму польську армію.

Судова організація в Польщі.

З Варшави доносять, що тимчасова рада Польщі виготовила плян нової судової орґанізації. Повітові суди і суди карні будуть дальше сповняти свої функції. Крім того мають ся оснувати трибунал, зложений з двох президентів і сімох дорадчих судіїв, два суди апеляційні у Варшаві і Люблині та 15 окружних судів у більших містах Польщі.

Бельґійська королева дістала медаль хоробрости.

Італійський король подарував жінці бельґійського короля, Єлисаветі, медаль хоробрости. Медаль передав італійський посол на бельґійськім дворі.

Історія діямантів німецької цісаревої.

Німецька цісарева спродала агентам американських ювелєрів свій нашийник, який мав 375 діямантів. Спроданий нашийник подарував цісаревій покійний американський мілїонер, Дж. П. Морган, батько теперішного мілїонера Моргана.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Сергій Яворенко, Дітройт, Міш. — Надісланий Вами матеріял до нашої часописи зовсім не годить ся. Ми таких річий і в такій формі ніколи не містимо. Як Ви маєте добру волю, то напишіть про відомі Вам справи одну допись (не дуже довгу), але так, аби вона мала загальну вартість і вринесла нашим читачам хосен, а тоді ми її помістимо. За взір можете собі взяти инші дописи з Вашої місцевости, які зчаста появляють ся у „Свободі". З надісланого Вами матеріялу можна би зладити цікаву статю, але ми не маємо часу сього зробити. Попробуйте самі.

М. М., Кромптон, Р. Ай. — Вислати на слідуючу адресу: Ukrainian Central Rada, Galician Exiles Committee, Volodymyrska, 57. Kiev—Ukraine.

ЧИТАЙТЕ Й ДУМАЙТЕ.

—о—

Оповідають, що в старинні часи десь у Греції один богатий Грек хотів наняти учителя для свого сина. Одначе учитель жадав таку суму гроший, що вона видала ся батькови зовсім завеликою. От-же він сказав:

— За те, що я мав би дати за науку сина, можу купити осла, та буду мати велику поміч у господарстві.

— І тоді будеш мати два осли: купленого і свого власного — відповів учитель, під „своїм" ослом розуміючи невченого сина.

Се було давно перед Христом, коло півтретя тисячі літ назад.

Здавалоб ся, що за той час люди повинні навчити ся цінити і розуміти вартість науки. Одначе, сказавши правду, час минав, а люди зіставали тісами.

Чи мало нині знайдемо таких, що повторюють слово в слово думку того давного Грека?

— Наука мені їсти не дасть.

— Попом не буду.

— Хто буде свині пасти, як всі будуть читати?

— Нема часу на науку.

— Нема гроший на книжки та газети.

— Нащо мені книжки? Коби Господь хлїбець зародив.

— Давно не читали, а було лїпше як нині.

— Е, що читане!... Я волю ті гроші пропити, що мав би дати за книжку!

— Мій батько не вмів читати та ще й пив, а що за хлоп був — як дуб! Тай господар на все село! Біґме!

Се все бесіда того Грека, тільки на ріжні лади перекапана.

Богато людий дбає більше про поросята ніж про діти, більше про воли та корови ніж про себе.

Тому в нас така темнота всюди. Єгипетська темнота, що оповила була цілий той край, певно не була такою страшною, бо вона тривала не довго, тай і наслідки не були такі страшні.

Правда, несьвідомий не розуміє, що се таке темнота; йому здаєть ся, що се якраз саме сонічне сьвітло. Та ми подивім ся, які наслідки сеї темноти:

Сварки між сусідами.

Сварки на всяких зборах, вічах, то що.

Сплетні, брехні, що нераз дзвоном гудуть по околиці.

Процеси, бійки, ворожнечі.

Пиятика, яка з кождим днем прибирає ширші розміри.

Безпорадність на кождім кроці. Ніякої орґанізації, ніякого місця сходин, ніяких розумних нарад. Через те темного ошукує і визискує, скільки хто хоче.

Темний сам несе адвокатови та судам, розносить і роздає своє добро, куди лише може.

В голові темнота, в хаті бруд, в бесіді бруд, в поведеню бруд.

Як же позбути ся сеї темноти? Чи є на се спосіб?

Так.

Вся наука нині містить ся в друкованім слові, в книжках і газетах.

Хто читає, той знає — говорять люди, — значить: щоби набрати ся знаня, то треба читати, а хто читає, той знає, як люди жили, як радили собі, як живуть нині, що роблять, як собі помагають, як братають ся і єднають ся до боротьби зі своїми ворогами.

Хто-ж інтересує ся справами важнійшими, той не хоче слухати дурниць та сплетень, той вміє красше думати, красше жити.

Що-ж нам треба знати?

Треба знати, як жиють люди в краю, в якім ми живемо.

Треба знати, як жиють люди всюди на сьвіті.

Щобиж се знати, треба читати часописи і книжки.

Та чи всякому на се вистарчить газ? Так! Хто не хоче дати сам усього, той може мати в спілці з другим або з другими; розумні люди роблять все спілкою, помагаючи один другому.

Крім того треба читати книжки, як вже само собою розуміють ся.

Памятаймо, що хто читає газети і книжки, той знайде те, чого нераз шукає, той стає правдивим чоловіком. — Д. Н.

Дописи.

З ELIZABETH, N. J.

Концерт в честь Шевченка.

Переглядаючи недавно нашу славну „Свободу", подибав я між иншим цікаве для мене оголошене, іменно, що елізабетська громада дає великий концерт.

Проживаючи „во время оно" в тій кольонії і знаючи близше її історію, я сим оголошенєм доволі зацікавив ся. Думаю собі: „В Елізабет концерт? Ов, а то що за новина? Хто-ж се робить, які аранжери", Дивлю ся близше і читаю: „Заходом Співацького Кружка і Української Громади в Елізабет і Елізабетпорт, Н. Дж., відбудеть ся Великий Концерт в память незабутнього кобзаря Т. Шевченка". „Диви ся — гадаю собі — там вже є і співацький кружок і українська громада... Виглядає, що елізабетська українська кольонія розвинулась і жиє повним українським житєм, як і инші наші кольонії".

Зацікавлений такою новиною, постановив я собі лійти подивити ся на той концерт. Надійшла нарешті ожидана мною субота (21. липня), тай я вибрав ся в дорогу. Входжу на галю около пів до осьмої, дивлюсь і очам не хоче вірити ся... Велика галя набита повно людьми. На сцені красуєть ся портрет нашого ґенія, прибраний в українські і американські фани та цьвіти. Аж тут піднесла ся куртина. На сцені появляєть ся місцевий парох і отворяє сьвято вступним словом. Молодий чоловік, палкий бесідник, представляє зібраним житє нашого найбільшого пророка і значінє його праці та трудів для нашого народу. Вступне слово було дуже, влучне, горяче, так би сказати: від серця, а коли бесідник закінчив його словами „Най жиє вільна Україна!" — на галі рознесла ся буря невмовкаючих оплесків.

По вступнім слові наступив ряд мішаних, мужеських і діточих хорів, переплітаних деклямаціями. Годі мені на сім місци описувати кожду відспівану пісню, або виголошену деклямацію, зосібна, але... правди не закриєш! Під вправною батутою молодого й енерґічного місцевого дірiґента, п. І. Переговського, хори співали на причуд гарно. Публика раз-враз нагороджувала співаків бурями оплесків. Особлившу увагу треба звернути на солістів, пп. І. Палажія і Е. Василенка. П. Палажій своїм сильним і звучним баритоном попросту чарував публику. П. Василенко вивязав ся зі свого соля також знаменито, а коли надпрограмово появив ся на сцені зі своєю бандурою та з вродженим собі гумористичним таланом, галя аж заходила ся від сьміху слухачів, а оплескам не було кінця. Неменьше гарно випали і другі соля. В „Гамалії" сольові партії виконав тенор п. Т. Каськів, а баритонові пп. І. Палажій і М. Гундич; деклямував п. В. Каськів. В „Бандурі" співав сольо п. Т. Каськів. Позатим місцевий хор вивязував ся з кождого кусника зовсім вдоволяючо, за що присутні нагороджували його труди обильними оплесками.

Деклямації виконали шкільні дівчата, а то: Н. Кухта, А. Лисачок, А. Корнас, М. Процак, М. Левчик, А. Ванца, М. Сокира і А. Процак. Малі декляматорки вивязували ся зі своєї задачі дуже гарно, за що удостоювали ся гучних оплесків. Деклямація „В сьвіт за очи", яку виголосили пять дівчат (А. Лисачок, А. Корнас, М. Процак, М. Левчик і А. Ванца), зробила на слухачів глибоке враженє.

Шкільна дітвора відспівала „Вязанку народних пісень", з котрої вивязала ся гарно і вдоволяючо.

Концерт закінчив ся американським і українським гимном.

Між розходячими ся гостями було чути про сей концерт похвальну і вдоволяючу гутірку.

Я наслідком такого гарного концерту одушевляв ся своїм колишним Елізабетом і не позабув розвідати ся між старими знайомими про теперішні відносини в їх кольонії. З оповідань довідав ся, що з приходом до сеї громади нового пароха, о. Стецюка, і нового дірiґента, п. Переговського, там настала — так би сказати — „нова ера". Українська кольонія віджила, люди злучились і, з виїмком кількох недобитків від „червоної плахти", працюють всі разом на народнім поли. Заложили собі „Українську Громаду", котрою проводить старий елізабетський ветеран, п. В. Левчик. В народних справах тримають ся купи і провадять одноґідну політику. Парохія піднесла ся до непізнаня, а нарід, видячи, що всьо провадить ся в порядку, є вдоволений і тримаєть ся девізи: „В єдности сила".

По концерті відбув ся комерс, на котрім присутні гості провели при гутірці пару приємних хвилин, згадуючи про старі і нові часи. П. Василенко не жалував свого гумору й дотепу і тут, аби тільки — як то кажеть ся — українська душа все була весела і не знала горя.

Відїзджаючи з Елізабету, я чув ся вповні вдоволений. На души було легко, а в голові кружляли задно слова, сказані о. Стернюком у його вступнім слові: „Ударяв разврaз непохитно своїм джаґаном в скалу і вкінци добив ся здорової водиці". От я й позволю собі кликнути до Вас, елізабетські Українці: Держіть сильно і витривало і Ви свій джаґан і бийте всі разом разврaз сьміло і непохитно в народну скалу, а дібєте ся певно живущої і цілющої водиці та станете гідними синами вільної й незалежної України!

Старий сусід.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

СКРЕНТОН, ПА. Бр. св. Володимира, від. 162, повідомляє всіх своїх членів, що мітінґ відбудеть ся в неділю, 29. липня, зараз по Службі Божій, в гали церковній на долі. Просить ся всіх членів, аби явили ся на мітінґу, і також щоби свої довги вирівнали. — І. М. Василиків, предс.; В. Горийовський, секр.

МІКІСРАКС, ПА. Бр. св. Володимира, від. 91, повідомляє, що дня 29. липня будеть ся посьвячати прапор св. Володимира. Кождий член має явити ся в уніформі о 9-тій годині в гали Народного Дому, а з галі підемо до церкви, де відбудеть ся торжествене богослужене і парастас за померших. — В. Хаць, голова; Н. Рудавський, кас.; Ю. Вознічак, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Подасть ся до відома всім членам Бр. св. Василія, від. 339, що мітінґ відбудеть ся в неділю, 29. липня, зараз по Службі Божій, в гали У. А. Горожан. На сей мітінґ просить ся всіх членів явити ся, бо є богато справ до полагодженя. Будеть ся приймати нових членів до У. Н. Союза за половину вступного, з чого кождий Українець повинен скористати. — І. Жмутин, предс.; В. Шмідзєц, кас.; І. Сорока, секретар.

І. КОРОЛЕВСЬКИЙ.

ДВІ МОГИЛИ.

Оповіданє з сибірського житя.

I.

ПРИМАНЕНА В СИЛЬЦЯ.

Проміписте сонце розсіяло чудове сьвітло над пристанию в Ліворні. На березі моря стоять моряки й гуторять зі своїми родинами. Щось то воно нині скоїло ся, що так живо метушить ся товпа у пристані. Се нині російський адмірал Орлов на своїх кораблях, що вигнутим каблуком окружають пристань, справляє неабияке сьвято, щоб звеличати молоду княгиню з тої, що й він, вітчини. Хто-ж не видав в Ліворні ранком гарну княгиню? Від кількох літ тут її вітчина.

Українці і знатнійші збігці петербурського двора окружали її з найбільшою пошаною і голосили сьвітови, що вона наслідниця російського престола, що вона донька цариці Єлисавети.

Вже кілька тижнів минуло від того часу, як Орлов прибув тут зі своєю фльотою; вже й чемно відвідав княгиню, а оглядаючи її папери, закликав:

— *Ти єдина й правдива цариця Росії. Смерть Катерині, смерть тиранови!...*

Адмірал Орлов — тойсам, що поміг Катерині здобути престол, — тойсам тепер кадить тиміян перед її противницею.

Воєнні кораблі стояли в повнім ряді. Верхи маштів вкрашали боєві хоругви, а на драбинах, сплетених зі шнурів, стояли сьвяточно прибрані жовніри й моряки, щоб як слід привитати будучу царицю.

Тай гарна-ж бо була княгиня Таранков! В супроводі Орлова і його старшини прийшла пристроєна до пристані. Лодки стояли готові на її приняте. Мешканці Ліворна привитали княгиню грімким „славно!“ — а між собою нишком шепотіли:

— *Яка вона гарна! Яка чудова в сім ангельськім, серебрянім волосю! Яка таїнствена її врода!*

Моряки випрямили свої весла, а княгиня вже стала одною ногою у приладжене для неї судно.

Та зноміж товпи виховзнув ся молодець і став збентежений перед княгинею.

— Тільки одно слово, милостива княгине, лиш одно слово від нещасної України! — зі слезами молив молодець.

Орлов зьвірькою поглянув на нього.

— Щезай! — зверещав запінений зі злости.

— Ради Бога, княгине, послухай мене! — просив Українець.

— Говори! — прошептала Таранков.

— Тільки в чотири очи оповім сю тайну — мовив збіглець, — я молю Вас, щоби Ви не вступили скорше на корабель, доки мене не переслухаєте!

Ще хвильку вагала ся княгиня, та відтак побачивши, що Орлов на все те зі злостию дивить ся, вступила на поклад корабля.

— Я прошу вас сюди, добродію Ясенко! — промовила вона до Українця.

Ясенко вагав ся.

— Можете мені сю тайну оповісти — сказала вдруге княгиня.

Та Ясенко таки ще хитав ся. Скоро однак і Орлов став його наглити, тоді вступив він на княгинене судно та й тепер ще протягав ся.

— Сядьте коло мене — попросила Таранков.

Ясенко послухав.

— Яке у вас до мене діло? — спитала княгиня.

— Полишіть судно, на Бога сьвятого — благав молодий чоловік.

— *Длячого?*

— Зрада вам грозить!

— Чиж то можливе? Чейже Орлов, мій друг, заприсяг мені в Росії пособляти!

— Він вас хоче, княгине, приманити в сильця! — процідив крізь зуби сполоханий Ясенко. — О! знаю я того Орлова! Молю вас, покиньте чим скорше зрадливе судно!

— Тепер вже не час — відповіла княгиня Таранков — судно вже віддалило від берега; я таки думаю, що ви на сю справу дивите ся затемно!

— Зіскочте, княгине, з покладу — просив невинно Ясенко — я стану вам товаришем, уратую вас і приверну до вітчини.

Княгиня Таранков потрясла серебряними кучерями, а коли вже і Орлов, що дотепер не зважав на розмову обоїх, звернув ся до княгині, тоді вже Ясенко побачив, що всі його заходи — даремні труди, пуста надія. Стемніле око вказувало на душевну боротьбу титанів у серці, а скільки разів зиркнув на воєнну стать ґр. Орлова, його очи жаріли диким огнем.

Серед того судно з княгинею зблизило ся до адміральського корабля. Йому в привіт загреміло з грудий жовнірів і моряків голоснє „славно!“ Ясенко тоді неначе би зі сну пробудив ся. Піклуючись долею княгині, він мірив очима ненависного ґрафа, що невинно бавив ся з княгинею. Здавало ся йому, що бачить у його зірницях сей прилестний промінь, що проявлять ся тільки у лиса, коли засідає ся на необачні качки, що виходять на беріг ставу. Хотів навіть тепер недалеко адміральського корабля кинутись у воду, щоби оминути грізну погибіль, але один тільки погляд на гарну, несподіваючу ся зради княгиню, справив те, що він покинув сї небезпечні мрії.

Тепер прирік остати ся при ній, щоби її боронити в хвилі, коли того буде потреба.

— Гурра! — залунало в сїй хвилї з тисяч грудий на кораблях.

— Най жиє будуча цариця Росії! — гомоніло скрізь по берегах.

Таранков почервоніла з радости, а в хвилї, коли Орлов подав їй рамя, щоб її випровадити на поклад свого адміральського корабля, уважала ся найщасливішою в житю і мріяла про будучий престол.

В товаристві вірного Ясенка вона війшла на поклад корабля. Моряки з триюмфом обступили княгиню, офіцири витали її найсердечнійше, а гармати грали сьвяточно.

Жичливе до сеї пори лице Орлова нечайно тепер змінило ся. Грізно поглянув він на гостий.

— В імени цариці! — крикнув громовим голосом — уважаю княгиню Таранков і її товариша за моїх вязнів!

В сїй хвилї замовкли веселі оклики корабельної залоги. Офіцири окружили княгиню і на-пів омлілу завели до тюрми.

Ясенко хотів подати їй поміч.

— Огидна зрада! — закричав громовим голосом і як стій хватив за пістоля.

— Падлюко! — зарсвів він до Орлова — і що-ж ти зробив?!...

Та заки зміг випалити з пістоляти, повалили його на землю, сильно звязали й закували в кайдани.

Так скінчило ся незвичайне торжество в Ліворні.

Що-ж помогло, що місто піднесло протест?

Орлов підніс якор і хвиля пізнійше — а фльота плила по розбурханім морю.

Нещасна княгиня Таранков висіла в Петербурзі і ставила ся сейчас перед своїм непримиримим ворогом, царицею Катериною.

Гордо приняла цариця суперницю.

— Що ти за одна? — спитала княгиню.

— Княгиня Єлисавета Таранков — відповіла й смертельно поблідла. — Я є старша дочка цариці Єлисавети та ґрафа Алексія Розумовського, з котрим вона по волї й повінчала ся. Мати вислала мене за границю ще в четвертім році житя, щоб оминути грізну небезпеку, яка мені грозила на той час. Коли мені вже було 13 літ, тоді моя мати померла. Та перед смертию постаралась о те, що я тепер без труду докажу правнє наслідство престола.

— Деж твої папери? — спитала прилестним голосом цариця, неначе зраділа й бажала їх оглянути.

— Папери в руках мого судженого, князя Фердинанда фон Лімбурґ-Стирум, — з трепетом сказала княгиня.

Гірка розпука проявила ся на суворім лици цариці. Мимо того вона силувала ся надати лицю лаcкавий вираз.

— Ходить мені о те — промовила Катерина — щоби я могла оглянути сї папери. Чи не моглаб ти в тїй справі вислати письмо до свого судженого?

Княгиня з охотою прирікла дістати папери від князя; а колиб се не вдало ся, то хоч би й відпис сих старих документів, щоб не вважала ся обманицею.

— На ніщо не здадуть ся відписи — перебила цариця — мені треба таки самих паперів, бо ся справа — неабиякого значіня.

І сього не відказала Таранков, відтак упала до ніг цариці і просила лучшої вязниці.

— Добре, добре, дитино, — промовила цариця і в сїй хвилї війшли посіпаки, щоб забрати з собою бранку.

Ще довго проходжувала ся цариця сюди й туди у своїй палаті. Журба хмарою повисла над її забуреним чолом і зі злости затискала пястуки. — Гарна, гарна — белендїла до себе — гарнійша ніж я сподівала ся. Колиб її узріли мої дворяни, тоді й кінця не було би заговорам. В самій річи вона подібна до попередної цариці, тому й мусить погибати!

Таке мотало ся в душі цариці, а бідна Таранков нічого й не сподівала ся. Бо й чого-ж їй лучшого сподівати ся, коли цариця — її непримиримий ворог. Смерть певна... а Орлов до численних ордерів дістав ще один — огидної зради!... Хитрість, підступ і зрада — се в Росії ідеї, без котрих ні крок вперед!...

На могилі зради зродив'ся триюмф, а його дитиною — могила, що отворила ся перед одною, невинною й чесною душею!...

(Дальше буде).